

Omsorgsförvaltningen
Beslut

Omsorgsnämnden

Handläggare:
Monica Petersson

Projekt Supported Education

Omsorgsnämnden föreslås besluta

att godkänna rapporten för projekt med Supported Education (**bilaga 1**),

att föreslå omsorgsnämnden att besluta i enlighet med föredragningen i ärendet

att föreslå kommunstyrelsen att eventuell återbetalning av den sociala investeringen skall avvakta resultat av kommunstyrelsens omarbetning av riktlinjerna för sociala investeringar

Sammanfattning

Omsorgsnämnden beviljades medel för ett projekt på två år, 2017 och 2018, för att bedriva den sociala investeringen Supported Education – stöd mot studier med 4,31 mnkr och beviljades därefter förlängt för 2019. En rapport har nu gjorts som sammanfattar resultatet av satsningens två första år för att arbetsmarknadsnämnden och omsorgsnämnden ska kunna ta beslut gällande en eventuell permanentning av verksamheten.

Utvärderingen visar en rad goda resultat men nämnden har inte resurser att driva verksamheten vidare om inte ytterligare medel tillskjuts.

Ärendet

I september 2016 fattade kommunstyrelsen beslut att bevilja omsorgsnämnden 4,31 mkr för ett projekt i två år för att bedriva den sociala investeringen Supported Education – Stöd i studier. Arbetsmarknadsnämnden är samverkanspart i ansökan. Projektet fick beslut om förlängning för 2019 med ytterligare 2,08 mnkr. En slutrapport har nu gjorts som sammanfattar resultatet av satsningens två första år för att nämnderna ska kunna ta beslut gällande en eventuell fortsättning.

Syftet med satsningen är att stödja personer 18–35 år med psykisk funktionsnedsättning att påbörja, genomföra eller återvända till studier. På lång sikt är syftet att stödja målgruppen till arbete på den reguljära arbetsmarknaden. Metoden är en samhällsinriktad rehabiliteringsinsats där deltagarna får stöd av en studiecoach som coachar, vägleder och stödjer både i och utanför skolmiljön utifrån deltagarens individuella behov och önskemål.

Under satsningens två första år har 44 personer fått stöd av studiecoacherna. Projektet har tre heltidsanställda medarbetare och är organisatoriskt placerad i omsorgsförvaltningens socialpsykiatri. Resultaten visar bland annat att deltagarna är mycket eller ganska nöjda med insatsen. 90 procent av deltagarna hade studier som huvudsaklig eller en av de huvudsakliga sysselsättningarna vid utgången av 2018. Ingen deltagare har tagit examen under projekttiden men fem förväntas fullfölja sina studier under 2019. Deltagarnas behov av försörjningsstöd och har minskat med 3,5 personer och två personer har avslutat sitt boendestöd, två personer har avslutat sin kontakt med personliga ombud och en person drog tillbaka sin ansökan om stödboende. Sju personer har fått ett lönearbete på heltid eller i kombination med sina studier under tiden för projektet. Ytterligare sex personer beräknas få arbetet fram till 2021.

Om unga personer med psykisk funktionsnedsättning får arbete och behov av mindre stödinsatser från kommunen så påverkas deras psykiska hälsa och ekonomi positivt. Andra myndigheter som försäkringskassan, arbetsförmedlingen och regionen gör också stora besparingar tack vare projektet. En person under 35 år som får ett arbete och egen försörjning är en mycket stor besparing jämfört med om hen skulle ha fortsatt att leva på olika ersättningar. Beräkningar av hur dessa ekonomiska faktorer påverkas har inte gjorts inom ramen för projektet. Ansvar för arbetsmarknadsinsatser mot målgruppen delas av flera parter.

I kommunstyrelsens beslut 2016 ingick att i samband med Mål och budget-processen pröva kommunbidraget till omsorgsnämnden och arbetsmarknadsnämnden, om satsningen visat positiva effekter, för att återbetala satsningen så att medel kan återföras till reservationen för sociala investeringar. I årets Mål och budget finns ett uppdrag till kommunstyrelsen att revidera riktlinjerna för sociala investeringar vilket planeras ske under hösten.

En ekonomisk analys har genomförts för att undersöka de kommunalekonomiska effekterna av satsningen. Analysen visar att Supported Education under åren 2017–2021 kan ha minskat kommunala utgifter motsvarande investeringskostnaden, eller till och med generera en besparing för kommunen på upp till 1,96 mkr, beroende på vilka variabler som inkluderas i analysen. Investeringen tycks alltså bidra till neutrala till positiva kommunalekonomiska effekter under förutsättning att effekterna för målgruppen utvecklas som förväntat. Den ekonomiska analysen bör tolkas med försiktighet.

De positiva effekterna för personer som har påbörjat och slutfört sina studier och fått arbete har då inte vägts in. Men på grund av nämndens strävan efter en ekonomi i balans saknas förutsättningar att finansiera en fortsättning av Supported Education.

Om Supported Education ska fortsätta som en verksamhet inom socialpsykiatrin efter 2019 till en kostnad på 2,08 mkr per år förutsätter detta att medel tillskjuts nämnden. Det skulle innebära att nuvarande bemanningen på tre medarbetare kan behållas, men med vissa justeringar så att arbetsuppgifterna relaterat till studiecoachningen uppgår till 2,75 heltidstjänster. Fler individer med psykisk funktionsnedsättning kommer således få möjlighet till stöd.

Om nya medel för verksamhet med stöd mot studier inte tillskjuts i Mål och budget för 2020 kommer förvaltningen att använda arbetssättet och metoderna som projektet har utarbetat inom IPS Arbetscoacher. Det kommer att innebära att verksamheten kan ta emot en del personer som får stöd mot studier men totalt kommer det bli en kraftig minskning av antalet klienter jämfört med idag. Förvaltningen undersöker möjligheten att eventuellt kunna anställa någon av studiecoacherna inom IPS Arbetscoacher för att behålla kompetensen. Det förutsätter att det uppstår vakanser.

Ekonomiska konsekvenser

Enligt kommunstyrelsens beslut 2016 och riktlinjerna för sociala investeringar gäller att stödet ska återföras till kommunstyrelsens medel för sociala investeringar genom att de besparingar berörda nämnder gör dras av på nämndernas kommunbidrag. Det innebär för de två första åren av projektet en återbetalning med 166 248 kronor per år för omsorgsnämndens räkning med start 2019 på grund av minskade kostnader för boendestöd med 99 792 kr och personliga ombud med 66 456 kr. Verksamheten med personliga ombud har fasta kostnader och en kö till sin verksamhet. Nämndens kostnader för personliga ombud minskar inte utan det innebär att två nya personer kan ta del av den. Nämnden anser därmed att enbart kostnaden för boendestöd bör återbetalas med 99 792 kr per år.

Här bör åter tilläggas att kommunstyrelsen i Mål och budget fått ett uppdrag att revidera riktlinjen för sociala investeringar under 2019 och att återföringen av medel också kommer att behandlas i dessa. Arbetet har ännu inte påbörjats men det kommer innebära att nämnden kan avvakta beslut om de reviderade riktlinjerna innan eventuella återföringar blir aktuellt.

Konsekvenser för jämställdhet

Könsfördelningen har varit jämn i projektet så det innebär inga konsekvenser för jämställdheten.

Konsekvenser för tillgänglighet

Ett stort antal verksamheter har fått besök och information om Supported Education. Inom IPS arbetscoacher fanns det möjlighet att ställa sig i kö men eftersom platserna var relativt få ingav möjligheten att ställa sig i kö att det skapades förhoppningar om plats. I verkligheten kunde det dröja minst ett år. Det har därför inte funnits möjlighet att ställa sig i kö till Supported Education. Verksamheten tar emot klienter som bl.a. hänvisas från omsorgsnämndens boendestöd, arbetsmarknadsnämndens försörjningsstöd, från arbetsmarknadsnämndens konsultativa vuxteam inom studievägledning för komvux, från Sveriges landsbruksuniversitets samordnare av särskilt pedagogiskt stöd och Uppsala Universitets studentstöd.

Konsekvenser för barnperspektivet

Projektet riktar sig till unga vuxna. Om någon är förälder bör det för barnen vara positivt.

För omsorgsförvaltningen

Lenita Granlund
Förvaltningsdirektör

Bilaga 1 **Supported Education – Stöd i studier**, *Delrapport för åren 2017-2018*

OMF, KKK
Delrapport

Datum:
2019-04-15

Diarienummer:
OSN-2019-0345

Handläggare:
Anna Lindström, Lina Wahlström

Version: 1.0

Supported Education – Stöd i studier

Delrapport för åren 2017-2018

Sammanfattning

I september 2016 fattade kommunstyrelsen beslut att bevilja omsorgsnämnden 4,31 mkr för att bedriva den sociala investeringen Supported Education – Stöd i studier. Satsningen har tre heltidsanställda medarbetare och är organisatoriskt placerad i omsorgsförvaltningens socialpsykiatri. Denna rapport sammanfattar resultatet av satsningens två första år.

Syftet med satsningen är att stödja personer mellan 18–35 år med psykisk funktionsnedsättning att påbörja eller återvända till studier. På lång sikt är syftet att stödja målgruppen till arbete på den reguljära arbetsmarknaden. Metoden är en samhällsinriktad rehabiliteringsinsats där deltagarna får stöd av en studiecoach som coachar, vägleder och stödjer både i och utanför skolmiljön utifrån deltagarens individuella behov och önskemål.

Arbetet inleddes i januari 2017 och de första deltagarna skrevs in i april samma år. Under satsningens två första år har 44 personer fått stöd av studiecoacherna. Det optimala antalet deltagare på nuvarande bemanning ligger mellan 30–35 deltagare. Resultaten visar bland annat att:

- Deltagarna är mycket eller ganska nöjda med insatsen
- Alla deltagare har ansökt om studier inom ett år efter inskrivning
- Det psykiska välmåendet hos deltagarna inte har förbättrats
- 90 % av deltagarna hade studier som huvudsaklig eller en av de huvudsakliga sysselsättningarna vid utgången av 2018
- Ingen deltagare har tagit examen under projekttiden men fem förväntas fullfölja sina studier under 2019
- Deltagarnas behov av försörjningsstöd och andra kommunala stödinsatser har minskat. Flera har gått mot försörjning via CSN eller aktivitetsersättning vid förlängd skolgång. Cirka 6,5 deltagare har fått ett lönearbete på heltid eller i kombination med sina studier under projekttiden.

De faktiska projektkostnaderna uppgick till 3,89 mkr vilket är mindre än budgeterat. En ekonomisk analys har genomförts för att undersöka de kommunalekonomiska effekterna av satsningen. Analysen visar att Supported Education under åren 2017–2021 kan ha minskat kommunala utgifter motsvarande investeringskostnaden, eller till och med generera en besparing för kommunen på upp till 1,96 mkr, beroende på vilka variabler som inkluderas i analysen. Investeringen tycks alltså bidra till neutrala till positiva kommunalekonomiska effekter under förutsättning att effekterna för målgruppen utvecklas som förväntat. Den ekonomiska analysen bör tolkas med försiktighet.

Förslaget är att Supported Education fortsätter som en verksamhet inom socialpsykiatrin efter 2019 till en kostnad på 2,08 mkr per år. Den nuvarande bemanningen på tre medarbetare behålls, men med vissa justeringar så att arbetsuppgifterna relaterat till studiecoachningen uppgår till 2,75 heltidstjänster. Fler individer med psykisk funktionsnedsättning kommer således få möjlighet till stöd.

En uppföljande utvärdering efter projektavslut i januari 2020 rekommenderas för att tydligare kunna avgöra långtidseffekterna av insatsen.

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	4
Om sociala investeringar i Uppsala kommun	4
Beskrivning av satsningen.....	5
Syfte och målsättningar	6
Syfte	6
Effektmål	6
Processmål.....	6
Verksamhetsbeskrivning	7
Beskrivning av målgruppen.....	7
Metod.....	7
Modellen Supported Education	7
IPS-metoden	8
Genomförande och aktiviteter	9
Uppstartsfas januari 2017-mars 2017	9
Deltagande i SEd.....	9
Förmedling av deltagare.....	9
Kartläggning och stöd.....	10
Samverkan med andra aktörer.....	10
Kompetensutveckling och forskning	11
Resultat och effekter	11
Processmål	11
Effektmål.....	13
Ekonomiska effekter	18
Projektkostnader jämfört med budget.....	18
Ekonomisk analys.....	19
Känslighetsanalys.....	20
Diskussion och slutsatser	22
Erfarenheter, observationer och konsekvensbeskrivning.....	22
Resultatdiskussion	23
Fortsatt arbete utifrån nuvarande förutsättningar.....	24
Förslag till fortsatt verksamhet efter 2019	25
Referenslista	26

Inledning

Utbildning är ett viktigt steg för att förbereda sin karriär på den öppna arbetsmarknaden, och för att kunna röra sig i riktning mot sina livsmål. Personer med psykisk funktionsnedsättning upplever ofta svårigheter i detta på grund av deras funktionsnedsättning och ett bristande stöd från omgivningen.¹ Personer med psykiska funktionsnedsättningar har en väsentligt lägre utbildningsnivå än övriga befolkningen. Skillnaden består framförallt i att en mindre andel fortsätter till vidare studier efter gymnasiet.

Risken att insjukna i psykisk ohälsa för första gången är störst i åldern 17 till 25. Under denna period påbörjar många en högre utbildning, inklusive yrkesinriktade utbildningar. Enligt Folkhälsomyndigheten är andelen studenter på högskola och universitet med psykisk ohälsa högre än yrkesarbetande inom samma åldersgrupp.² Studier visar också att det långvariga försörjningsstödet fortsätter att öka för personer med psykisk funktionsnedsättning som hoppar av skolan i förtid, vilket gör att målgruppen har svårt att göra sig konkurrenskraftig på den reguljära arbetsmarknaden. Hantering av denna situation har varit ett centralt motiv för den sociala investeringen Supported Education – Stöd i studier (SEd).

Den här slutrapporten fokuserar huvudsakligen på genomförande, resultat och effekter av SEd under tidsperioden 2017-01-01 till och med 2018-12-31 och kan tjäna som underlag för beslut om implementering. Vid tidpunkten för slutrapportens framtagande kvarstår ett projektår, då kommunstyrelsen i augusti 2018 beslutade att förlänga satsningen ett år.

Om sociala investeringar i Uppsala kommun

Kommunfullmäktige beslutade 2015 att uppdra till kommunstyrelsen att ta fram en riktlinje för sociala investeringar, och året därpå avsattes medel för sociala investeringar. En social investering är en avgränsad och koncentrerad insats som i förhållande till ordinarie arbete förväntas ge bättre utfall för insatsens målgrupp och samtidigt leda till minskade samhällsekonomiska kostnader på sikt³. Sociala investeringar handlar alltså om insatser som förbättrar invånares hälsa eller välfärd, samt ska skapa ett mer effektivt resursutnyttjande inom och mellan tidsperioder. De skiljer sig från övriga välfärds- och folkhälsoinsatser då uppföljning, utvärdering och fokus på insatsernas avkastning är av stor vikt.

Enligt riktlinjen ska de investeringar som beviljas medel bygga på beprövad erfarenhet eller evidens, men kan lämna utrymme för nytänkande och innovation. De ska ge hög social effekt per krona i jämförelse med andra jämförbara insatser, leda till ekonomisk lönsamhet i kommunen på kort och lång sikt, och vara möjliga att implementera i den ordinarie verksamheten.

Den 14 september 2016 beviljade kommunstyrelsen omsorgsnämnden 4,31 miljoner kronor för att bedriva den sociala investeringen Supported Education under en

---

¹ Life long learning programme, Tool kit Swedish version, "Verktygslåda för Supported Education", Lies Korevaar & Jacomijn Hofstra, Helsingborg, 2016, översättning Claes-Magnus Berson. <http://www.supportededucation.eu/wp-content/uploads/2016/12/SEd-Svenska.pdf>

² Folkhälsomyndigheten "Psykisk ohälsa bland högskole- och universitetsstudenter kan förebyggas", 6 september 2018. <https://www.folkhalsomyndigheten.se/publicerat-material/publikationsarkiv/p/psykisk-ohalsa-bland-hogskole-och-universitetsstudenter-kan-forebyggas/?pub=53659>

³ Riktlinje för sociala investeringar (KSN-2016-2186)

tvåårsperiod (KSN-2016-1515). Inför detta beslut togs en projektplan fram, där bland annat bakgrund, syfte, mål, metod, en ekonomisk kalkyl samt en återföringsplan för satsningen ingick. I beslutet ingick att i samband med Mål och budget-processen pröva kommunbidraget till omsorgsnämnden och arbetsmarknadsnämnden, om satsningen visat positiva effekter, för att återbetala satsningen så att medel kan återföras till reservationen för sociala investeringar. Kommunledningskontoret fick även i uppdrag att följa upp och utvärdera satsningen.

Under avsnittet Ekonomiska effekter (s. 19) återfinns den analys som gjorts utifrån tillgängliga data i satsningen. Analysen ersätter den ekonomiska kalkyl som upprättades inför projektstarten, och fokuserar på vilka ekonomiska effekter som satsningen **kan** ha genererat.

I Mål och budget 2019 finns ett uppdrag att utvärdera och utveckla arbetet med sociala investeringar, vilket innebär en revidering av riktlinjen. Beslut om att pröva kommunbidraget och återföra medel rekommenderas därför tas i samband med att riktlinjen revideras.

Beskrivning av satsningen

Supported Education – Stöd i studier är en samhällsinriktad insats för personer med psykisk funktionsnedsättning i åldern 18–35 år som har vilja och motivation till att påbörja eller återuppta studier, alternativt behöver stöd till att fullfölja redan påbörjade studier. På lång sikt ska stödet bidra till ett ökat arbetskraftsdeltagande för målgruppen. Därmed kan risken för att deltagarna hamnar i bidrags- och insatsberoende från kommunen och staten minska. Hypotetiskt innebär det en samhällsekonomisk vinst och positiva effekter för deltagande individers mående och tilltro till samhället.

Projektägare är omsorgsnämnden och utföraransvaret ligger under socialpsykiatri inom omsorgsförvaltningen. En styrgrupp, bestående av representanter från omsorgsförvaltningen, arbetsmarknadsförvaltningen och kommunledningskontoret leder satsningen.

Satsningens styrgrupp beslutade under våren 2018 att ansöka om medel för att förlänga satsningen med ett år, under 2019. Syftet var att undersöka hållbarheten av insatsen över tid, då projekttiden ansågs vara för kort för att kunna dra konkreta slutsatser om insatsen eftersom studieplanerna för de flesta av insatsens deltagare löper över flera år. Ytterligare ett syfte med förlängningen var att satsningens styrgrupp skulle få bättre underlag för att utforma en implementeringsplan för att tillvarata erfarenheter och effekter av satsningen. Kommunstyrelsen beviljade i augusti 2018 omsorgsnämnden ytterligare 2,08 miljoner kronor för att bedriva satsningen under 2019.

Mål och syfte med satsningen ligger i linje med Mål och budget 2019. Inriktningsmål 4 är att Uppsala ska vara jämlikt och inkluderande med goda förutsättningar för folkhälsa och livskvalitet, inriktningsmål 5 är Uppsalas invånare ska ha bostad och arbete, och inriktningsmål 7 slår fast att invånare med funktionsnedsättning ska uppleva trygghet, frihet och tillgänglighet. SEd går väl i linje med dessa ambitioner.

Syfte och målsättningar

Syfte

Syftet är att med SEd enligt IPS-metod stödja personer mellan 18–35 år med psykisk funktionsnedsättning i Uppsala kommun att påbörja eller återvända till studier. På lång sikt är syftet att stödja målgruppen till arbete på den reguljära arbetsmarknaden.

Effektmål

Huvudmålet är att 60 % av deltagarna ska ha påbörjat eller slutfört studier efter 2 år. Målet är satt med inspiration av Södertälje kommuns SEd-projekt som genomfördes under åren 2010–2012. Efter tre år hade 57 % av deras deltagare påbörjat eller avslutat studierna.

På kort sikt (2 år):

- 60 % av deltagarna har påbörjat eller slutfört sina studier
- 80 % av deltagarna har en förbättrad känsla av sammanhang och psykiskt välbefinnande

På medellång sikt (2–5 år):

- 70 % av deltagarna har slutfört sina studier
- 90 % av deltagarna har en förbättrad känsla av sammanhang och psykiskt välbefinnande
- 60 % av deltagarna har eller söker arbete på den reguljära arbetsmarknaden
- Deltagarnas behov av försörjningsstöd har minskat
- Deltagarnas behov av annat bistånd (t.ex. arbetslöshetsersättning/aktivitetsersättning, sjuk- eller aktivitetsersättning eller försörjning genom närstående) har minskat

På lång sikt (≥ 6 år):

- Deltagarnas deltagande på den reguljära arbetsmarknaden har ökat
- Deltagarnas behov av bistånd i form av försörjningsstöd, arbetslöshetsersättning/aktivitetsersättning, sjuk- eller aktivitetsersättning eller försörjning genom närstående har minskat

Processmål

- Identifiera och informera minst 30 potentiella deltagare om SEd inom 6 månader
- Erbjud 20 deltagare stöd genom SEd år 1 och 30 deltagare år 2
- 80 % av deltagarna ska ha ansökt till studier inom ett år från inskrivning

Under ett styrgruppsmöte i juni 2017 beslutades att processmålet att identifiera och informera minst 30 potentiella deltagare inom 6 månader inte var ett prioriterat mål.

Verksamhetsbeskrivning

Arbetsgruppen består av tre heltidsanställda medarbetare:

- En projektledare/studiecoach. Arbetar 50 % som projektledare och 50 % som studiecoach
- En studiecoach på 100 %
- En studie- och yrkesvägledare/studiecoach. Arbetar 50 % inom vardera området

Beskrivning av målgruppen

Satsningens målgrupp består av unga vuxna mellan 18–35 år med psykisk funktionsnedsättning och behov av utökat stöd för att påbörja, återvända till, och/eller genomföra sina studier. Åldern bland deltagarna är främst mellan 20–30 år men det finns även några deltagare över 35 år. Dessa deltagare blev inskrivna innan de fyllde 35. Personer med pågående LSS-insatser ingår inte i målgruppen, liksom personer som studerar på det reguljära gymnasiet då dom omfattas av det kommunala aktivitetsansvaret.

Deltagarnas diagnoser varierar. Flera har neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, men även autismspektrumsyndrom och ett flertal andra diagnoser förekommer i gruppen. Majoriteten har eller har haft depressioner och ångestsyndrom. Det är vanligt med flera kombinerade diagnoser. Som en konsekvens av funktionsnedsättningarna har deltagarna omfattande svårigheter i vardagen och i undervisningssammanhang. Det innebär att de har haft svårt att genomföra och fullfölja studier med det reguljära stöd som finns inom utbildningsväsendet för personer med funktionsnedsättningar.

Majoriteten av deltagarna har flera studiemisslyckanden bakom sig. Många av dem har även haft eller har andra stödinsatser för att klara av sina studier. Bland de kommunala insatserna handlar det exempelvis om boendestöd, personliga ombud, kontaktpersoner och kommunalt stödboende, se vidare Effektmål s. 15. Utöver detta tillkommer ofta insatser som tillhandahålls av andra offentliga aktörer, vilka de oftast behåller när de deltar i SEd. SEd bör således ses som ett komplement till de reguljära stödinsatserna som finns bland utbildningsanordnarna.

Metod

Modellen Supported Education

Verksamheten arbetar enligt modellen SEd med inspiration av metoden Individual Placement and Support (IPS, se mer på nästa sida).

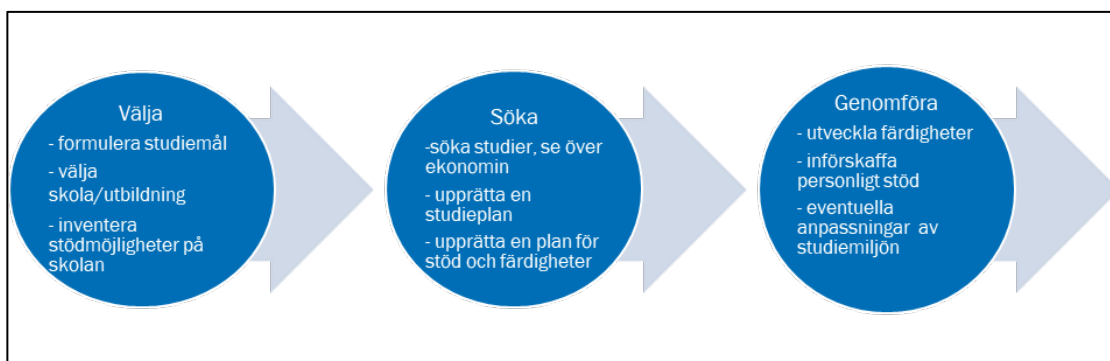
Modellen SEd är rehabiliteringsmetod som ursprungligen utvecklades i USA under 1980-talet och fick europeiskt genomslag 1999 genom den holländska professorn Lies Korevaar. Modellen syftar till att stödja personer med psykisk funktionsnedsättning att påbörja, återvända eller slutföra studier så att de, likt samhällets övriga medborgare, kan få tillgång till utbildningssystemet och möjlighet att nå sina individuella mål.

Stödet ges av en studiecoach utifrån deltagarens egna val och behov så länge detta efterfrågas. Stödet bygger på ett coachande förhållningsätt som omfattar stöd både i och utanför skolmiljön. Samverkan med psykiatri och andra aktörer i deltagarens

omgivning är en viktig komponent för ett lyckat resultat. Stödet gäller för olika former av utbildning såsom praktiskt eller teoretiskt utformade utbildningar som sker på gymnasium, i vuxenutbildning/folkhögskola och högskola/universitet. Dessutom kan stödet bidra till att förbättra förutsättningarna för studier och förenkla vardagen för individen.

Modellen SEd utgår ifrån tre steg, se figur 1. Stegen behöver inte genomföras enligt figurens ordningsföljd.

Figur 1. Supported Education utgår från tre steg.

Det finns tre olika former av stöd enligt SEd-modellen. Dessa redovisas i figur 2 nedan. Projektteamet arbetar enligt formen för det mobila stödet, då stödet fokuserar på deltagarens behov och önskemål. Studiecoacherna befinner sig varken i en specifik skolmiljö eller bedriver någon form av undervisning.

Figur 2. De olika formerna av stöd enligt Supported Education.

Klassrumsform	Platsbundet stöd	Mobilt stöd
Anpassade studiesituationer i skolmiljön för personer med psykisk funktionsnedsättning	Särskilt utformat stöd från skolpersonalen samt från studiecoacherna i ordinarie utbildningssystemet	Stöd utifrån den studerandes behov och önskemål. Deltagaren väljer studier utifrån intresse och utbud

IPS-metoden

IPS är en evidens- och manualbaserad arbetsmetod för arbetsrehabilitering av personer med schizofreni och schizofreniliknande tillstånd samt för personer med andra psykiska funktionsnedsättningar vilka står utanför arbetsmarknaden och som behöver stöd för att finna, få och behålla ett arbete på den öppna arbetsmarknaden. Grundprincipen är att alla som vill arbeta kan delta, samt att det är deltagarens val och preferenser som styr stödets utformning. Ingen arbetsbedömning utförs.

Genomförande och aktiviteter

Uppstartsfas januari 2017-mars 2017

Vid uppstarten lades mycket tid och resurser till att sprida information om satsningen till olika professioner och till nätverkande, t.ex. med psykiatrik och olika utbildningsaktörer. I övrigt upprättades rutiner, former för uppföljning och andra administrativa uppgifter under denna period.

Under uppstartsfasen blev arbetet något försenat och de första deltagarna skrevs in i början av april. Studievägledaren tillträdde i april 2017. Orsaken till att de första inskrivningarna skedde först då var bland annat detta, men också oenighet inom styrgruppen om inklusions- och exklusionskriterier för deltagarna.

Deltagande i SEd

I början av april skrevs de första deltagarna in. Deltagarnas medverkan är frivillig och utgår från individens vilja och motivation att genomföra, alternativt återvända till samt slutföra studierna. Medverkan kräver inget myndighetsbeslut och ställer inga krav på studietakt, förmåga att studera, utbildningsform eller godkända studieresultat från deltagaren.

Styrgruppen har i enlighet med detta beslutat att den viktigaste förutsättningen för deltagande är långvarig psykisk funktionsnedsättning. Andra förutsättningar som har betonats är att deltagarna ska vara motiverade till studier och att deltagarna ska ha en etablerad vårdkontakt utifrån sin psykiska funktionsnedsättning.

Studiecoacherna arbetar utifrån deltagarnas individuella behov. Detta innebär att studiecoacherna ska vara flexibla och lyhörda på deltagarnas situation samt behov och önskemål. Många av deltagarna upplever svårigheter med att studera hemma eller i skolmiljön. Därför har deltagarna erbjudits att studera i avskilda studierum i samma lokal som studiecoacherna befinner sig i.

Om studiecoachen inte har hört något från deltagaren under en tidsperiod av en månad, trots upprepade kontaktförsök, är detta skäl för utskrivning av deltagaren.

Studiecoacherna har möjlighet att under en kortare period hjälpa personer som inte är inskrivna med särskilda ärenden som till exempel vägledning, ansökningsförfaranden och kontakt med myndigheter samt skolanordnarna inom kommunen. Studiecoacherna har än så länge stöttat cirka 10 individer på detta sätt.

Förmedling av deltagare

Intresseanmälningar har främst kommit in via de olika professioner och aktörer runt om i kommunen som möter målgruppen. En deltagare har skrivits in efter egenanmälan. Informationsspridningen, de upparbetade nätverken och samverkansaktörerna har resulterat i en strategi för förmedling av deltagare. Strategin har bedömts vara framgångsrik då de inskrivna deltagarna väl uppfyllt satsningens kriterier för deltagande.

Vid terminsstarterna har efterfrågan på platser varit stor men avtagit något längre in i terminen. Studiecoacherna har försökt skriva in så många deltagare som möjligt så att ingen deltagare ska behöva vänta allt för länge på att få stöd när behovet har varit som störst. En bedömning av deltagarnas situation vid inskrivning har gjorts så att de med

störst eller mest akuta behov har fått företräde i perioder när det funnits en köbildning till satsningen. För att studiecoacherna ska kunna jobba så flexibelt som möjligt med deltagarna är 15–20 deltagare maxantalet för en studiecoach som jobbar heltid.

Ofta initieras kontakten med studiecoacherna när omgivningen märker att studentens studier är på väg att eller redan har havererat. En annan orsak till anmälan är när studenten och dess omgivning märker att det inte räcker med de reguljära stödsatser som utbildningsanordnaren erbjuder och att det då krävs kompletterande stödsatser från annat håll.

Kartläggning och stöd

Efter inskrivningen genomförs en kartläggning där deltagarens styrkor, svagheter och problemområden ringas in. En kartläggning av deltagarens nätverk samt samtycke för samverkan mellan studiecoachen och nätverket genomförs samtidigt. Därefter genomförs en individuell planering av deltagarens studiesituation och vid behov upprättas en studieplan. Deltagarens olika problemområden kartläggs och därefter genomförs en planering av åtgärder utifrån deltagarens målsättning med studierna i samråd med deltagaren.

I det stöd som studiecoachen ger till deltagaren ingår bland annat vägledning, hjälp till ekonomisk rådgivning, hjälp med ansökan till studier och studiemedel eller annan försörjning, hjälp med att undersöka möjligheterna till anpassning av studierna, studietakten och examination samt hjälp att öka känslan av trygghet för individen vid möten med t.ex. myndigheter och utbildningsanordnare. Dessutom ges stöd till träning av studieteknik och till att utveckla nya färdigheter.

Samverkan med andra aktörer

Informationsmöten med potentiella samverkansaktörer har genomförts inför och under varje terminsstart. Fokus har legat på kvalitativ snarare än kvantitativ informationsspridning. Projektteamet har genom denna strategi upparbetat väl fungerande nätverk och samverkansaktörer.

Samverkan finns på både på verksamhets- och individnivå med aktuella aktörer och utgår från deltagarnas behov och situation. Några av samverkansaktörerna är de olika utbildningsanordnare, inklusive kommunala, som bedriver vuxenutbildning i kommunen. Samverkan med dessa aktörer har bidragit till underlättad anpassning och utformning av deltagarnas studiesituation samt till att flera deltagare, trots korta avbrott från studierna, snabbt har kunnat skrivas tillbaka in på kursen/utbildningen.

På högskolenivå har projektteamet sedan våren 2017 god samverkan med SLU:s samordnare av särskilt pedagogiskt stöd tillhörande studentstödet. Från dem har fyra inskrivningar initierats. Projektteamet har även god kontakt med studentstödet inom Uppsala universitet.

Ett samarbete med konsultativt vuxteam inleddes våren 2018. Samarbetet bygger på samverkan kring deltagare och erfarenhetsutbyte mellan verksamheterna samt förmedling av deltagare som efterfrågar ett utökat behov av stöd. Konsultativt vuxteam är en verksamhet inom Uppsala kommun som arbetar för en tillgänglig och likvärdig vuxenutbildning i kommunen. Deras syfte är att utveckla vuxenutbildningen utifrån att den ska vara tillgänglig för personer med funktionsnedsättningar. De jobbar även med att stötta individer genom vuxenutbildningen.

Projektteamet har både tagit emot och gjort studiebesök hos externa verksamheter och myndigheter, både inom kommunen och i andra delar av landet.

Kompetensutveckling och forskning

Projektteamet har deltagit i utbildningar i bland annat IPS-metoden och i SEd-modellen, för bland annat den europeiska frontpersonen för SEd professor Lies Korevaar. Teamet har också genomgått andra utbildningar inom aktuella områden.

Supported Education – Stöd i studier ingår i två forskningsprojekt för modellen SEd. Det ena forskningsprojektet, Seciso och uppföljaren Seciso 2.0, är ett transnationellt projekt för Sverige, Tyskland, Finland och Nederländerna avseende kunskapsutbyte och -spridning om modellen SEd i syfte att utforska hur olika former av stöd i studier utformats samt vilka förbättringsmöjligheter som finns. Målet med dessa projekt är att, i ett europeiskt perspektiv, få större kunskap om kontext, likheter, olikheter, problem och möjligheter ur ett självverfaret elevperspektiv. För att sprida information och kunskap om modellen SEd har forskningsprojektet Seciso 2.0 startat en poddserie ”En väg tillbaka till studier”. I premiäravsnittet av poddserien medverkade en av studiecoacherna från projektteamet Stöd i studier samt en utav deras inskrivna deltagare. Avsnittet går att lyssna på enligt följande länk; <https://soundcloud.com/user-79602214/poddserie-en-vag-tillbaka-till-studier-avsnitt-1>.

Det andra forskningsprojektet ”Med arbetsliv i sikte - stöd till utbildning för unga med psykisk ohälsa” bedrivs av Umeå och Lunds universitet. Det är ett treårigt projekt, finansierat av FORTE (Forskningsrådet för arbetsliv och samhälle) med syfte att ta reda på vilka SEd-faktorer och principer som är möjliga att implementera i en svensk kontext samt att beskriva och analysera betydelsen av denna service för unga vuxna med psykisk ohälsa. Tre kommuner deltar i studien: Karlskrona, Södertälje och Uppsala. Kommunerna deltog i mars 2018 i två utbildningsdagar i SEd inom ramen för forskningsprojektet.

Resultat och effekter

Följande avsnitt redogör för de resultat som uppnått utifrån de målsättningar som beslutades inför projektstart, och som gäller för satsningens två första år. I samband med kommunstyrelsens beslut om förlängning av satsningen under 2019 justerades målen för det året. Dessa revideringar gäller alltså inte för de två första projektåren och ingår inte i denna rapport.

Redogörelsen utgår främst från de målsättningar som sattes upp på kort sikt. Några målsättningar på medellång sikt har också varit möjliga att redovisa och dessa är inkluderade nedan.

Processmål

Erbjuda stöd för 20 deltagare år ett och 30 deltagare år två

Status: Uppnått

Antalet inskrivna deltagare första året (2017) var vid årsskiftet 19 personer, 11 kvinnor och 8 män. Som mest var 22 personer inskrivna samtidigt under året. Inga deltagare skrevs in före april, se avsnitt Genomförande och aktiviteter, s.9.

Antalet inskrivna deltagare år två (2018) var vid årsskiftet 31 personer. Som mest var 37 personer inskrivna samtidigt under året. Totalt har 44 personer varit inskrivna i SEd under de två projektåren.

För att studiecoacherna ska kunna jobba så flexibelt som möjligt med deltagarna är 15–20 deltagare maxantalet för en coach som jobbar heltid. Projektteamet bedömer att ett rimligt antal inskrivna deltagare med nuvarande bemanning är mellan 30–35, då deltagarnas behov kan variera stort under vissa perioder.

Under kortade perioder har teamet hjälpt personer som inte är inskrivna med mindre ärenden som t.ex. vägledning, ansökningsförfaranden, samt kontakt med myndigheter och skolanordnare inom kommunen. Ungefär 10 individer har fått detta stöd.

80 % av deltagarna ska ha ansökt till studier inom ett år från inskrivning

Status: Uppnått

Hittills har alla deltagare inom ett år efter inskrivning sökt eller påbörjat studierna vilket överträffar målet på 80 %. Värt att notera är att deltagarna kan skrivas in när som helst under året och ett flertal utbildningar och kurser endast har ett ansökningstillfälle per år. Studiecoacherna har som rutin att vid informationsmöten med nya deltagare alltid fråga när studierna är tilltänkta att påbörjas.

Deltagarnas nöjdhet med insatsen

I januari 2019 genomfördes en enkät med sex frågor för att undersöka graden av nöjdhet med insatsen hos deltagarna (se bilaga 1). Sjutton personer av totalt 31 besvarade enkäten, 12 kvinnor (70%) och 5 män (30%). Svarsfrekvensen var 55 %. Majoriteten (65%) hade haft kontakt med studiecoacherna ett år eller mer. Svaren var genomgående positiva.

- 100 % tyckte att det var lätt eller ganska lätt att få tag på sin studiecoach
- 16 av 17 svarande tyckte att de blivit mycket bra bemötta av studiecoacherna, en tyckte ganska bra
- 100 % tyckte att stödet anpassats mycket (11/17) eller ganska mycket (6/17) efter individens önskemål
- 88 % tyckte att stödet påverkat studierna mycket (8/17) eller ganska positivt (7/17), 12 % tyckte varken eller (2/17)
- 70 % ansåg att stödet påverkat deras vardag mycket (6/17) eller ganska positivt (6/17), 30 % tyckte varken eller (5/17)
- 76 % var totalt sett mycket nöjda med stödet, 24 % var ganska nöjda.

Några kommentarer från enkäten:

”Önskar bara att jag hade vetat om det här stödet tidigare. Mycket bra initiativ hursomhelst! Ni behövs.”

”Upplever att jag fått mycket bra hjälp och stöd men att det p g a sjukdom eller funktionshinder inte alltid lett fram till önskade studieresultat. Skulle ändå säga att insatsen som helhet har varit mycket bra för mig och något jag känner att jag kommer kunna använda mig av inför att färdigställa framtida studier.”

”Rekommenderar detta för dom som har det tufft att ta tag i skoluppgifter.”

Effektmål

60 % av deltagarna har påbörjat eller slutfört studier

Status: Uppnått

Under satsningens första år var 13 av de 19 inskrivna deltagarna i studier, motsvarande 68 %. Av dessa var nio kvinnor och fyra män. Sju av 13 deltagare studerade vid det tillfället på högskolenivå.

Vid sista december 2018 var 31 deltagare inskrivna. Av dessa studerade 26 personer som sin huvudsakliga sysselsättning (84 %), två personer kombinerade arbete och studier (6 %), två personer (6 %) tog del av viss undervisning varav en på fritiden utöver sitt heltidsjobb. En person var inte i studier. Totalt sett studerade alltså 30 av 31 deltagare i någon omfattning, varav 28 av 31 deltagare (90 %) hade det som huvudsaklig eller en av de huvudsakliga sysselsättningarna. 15 av dessa var vid mättillfället i vuxenutbildning, varav 5 av dessa i yrkesutbildning. 13 deltagare studerade på universitetsnivå vid mättillfället. Prognosen för år tre är att det reviderade målet om att 70 % är i studier kommer uppfyllas.

Sysselsättning dec 2018	Kvinna	Man	Total
Studier, vuxenutbildning	6	9	15
Studier, universitet/högskola	8	3	11
Studier på högskolenivå och arbete	1	1	2
Sjukskriven, studerar i viss mån	2	-	2
Arbetslös eller sjukskriven	-	-	-
Avbrutna studier	1	-	1
Total	18	13	31

Värt att notera är att deltagarnas mående ofta varierar över tid och därför kan andelen som är i studier variera, eftersom det kan leda till studieavbrott. Att stödja deltagarna i att upprätthålla eller återuppta studierna är därför viktigt.

Av de inskrivna var 16 deltagare i studier redan när de skrevs in som deltagare (52 %), och en hade blivit antagen men inte hunnit påbörjat studierna. Sju personer (23 %) hade ingen sysselsättning, sex personer (19 %) var sjukskrivna, och en person hade för tillfället ett studieavbrott.

Sysselsättning vid inskrivning	Kvinna	Man	Total
Studier	11	5	16
Antagen till studier	-	1	1
Arbetslös	3	4	7
Sjukskriven	3	3	6
Avbrutna studier	1	-	1
Total	18	13	31

Att 16 deltagare redan var i studier när de skrevs in kan bero på att deltagarna och personer i deras omgivning kontaktar studiecoacherna när de märker att studierna är på väg eller redan har havererat. Flera av deltagarna som befunnit sig i studier har redan innan de skrevs in haft omfattande stödinsatser från skolan som de behållit när de skrivits in.

Inga deltagare har under de två projektåren slutfört sina studier.

Utskrivna deltagare

Under satsningens gång har tretton deltagare skrivits ut. Anledningarna har skiftat. I vissa fall är det på eget initiativ av deltagaren, som till exempel kan anse att studierna fungerar tillräckligt bra utan stödet från studiecoacherna eller har fått ett arbete. I andra fall har det rört sig om bristande intresse eller att studiecoacherna inte kunnat nå deltagaren på mer än en månad. Enligt ett styrgruppsbeslut i september 2017 beslutades det att, om studiecoachen inte har hört något från deltagaren under en månad trots upprepade kontaktförsök, är detta skäl för utskrivning av deltagaren.

Sysselsättning vid inskrivning, utskrivna deltagare	Kvinna	Man	Total
Studier	4	2,5	6,5
Arbete/anställning deltid	-	1,5	1,5
Sjukskriven	1	1	2
Arbetslös	-	3	3
Total	5	8	13

Fem av de utskrivna deltagarna har vid tillfället för sin utskrivning fortsatt med studierna, tre har avslutat på grund av en anställning. Fem personer av dem som skrivits ut har varit sjukskrivna, arbetslösa eller avbrutit sina studier.

Sysselsättning vid utskrivning	Kvinna	Man	Total
Studier	3	2	5
Arbete/anställning	-	3	3
Sjukskriven	1	-	1
Arbetslös	-	1	1
Avbrutna studier	1	2	3
Total	5	8	13

70 % av deltagarna har slutfört sina studier

Status: ej uppnått

Målet är satt på medellång sikt, det vill säga 2–5 år.

Av de inskrivna deltagarna studerar 12 (40 %) på helfart, 10 (33 %) på halvfart och sex personer (20 %) studerar på 25 %. Två personer deltar i viss undervisning.

Studietakt	Kvinna	Man	Total
100 %	9	3	12
50 %	4	6	10
25 %	3	3	6
Deltar endast i viss undervisning	1	1	2
Total	17	13	30

Vid mättillfället för rapporten har än så länge ingen deltagare slutfört studierna. Den ursprungliga projektettiden på två år bedöms enligt projektgruppen vara för kort tid för att kunna se några långsiktiga resultat över tid i form av examen. Dock förväntas 5 deltagare att fullfölja studierna under 2019 enligt sina studieplaner.

Deltagarnas behov av försörjningsstöd har minskat

Status: delvis uppnått

Enligt kalkylen som upprättades i samband med planering av satsningen förväntades 26 % eller ca 8 av 30 inskrivna ha försörjningsstöd vid inskrivning. Det förväntades också att behovet av försörjningsstöd skulle minska med 80 % på medellång sikt (2–5

år) till följd av att deltagarna i och med sina studier kan gå mot annan försörjning, till exempel studiestöd (CSN) eller den statliga ersättningen aktivitetsersättning vid förlängd skolgång.

Försörjning vid inskrivning	Kvinna	Man	Total	Andel
Lön	-	-	-	-
CSN	7	-	7	22,5 %
Försörjningsstöd	2,5	4	6,5	21 %
Aktivitetsersättning	3	1	4	13 %
Aktivitetsersättning vid förlängd skolgång	-	3	3	9,5 %
Aktivitetsstöd	1,5	-	1,5	5 %
Sjukersättning (50%)	1	-	1	3 %
Föräldrar/inget	3	5	8	26 %
Total	18	13	31	100 %

Sju av de personer som var inskrivna i december 2018 hade försörjningsstöd när de skrevs in i satsningen. Summan av det faktiskt utbetalade försörjningsstödet har inte kunnat följas upp, men en person kombinerade försörjningsstöd och aktivitetsstöd, därav siffran 6,5 i tabellen.

I december 2018 hade tre deltagare kvar försörjningsstöd (se tabell nästa sida), vilket motsvarar en minskning med 3,5 deltagare eller 58 %. De tre personerna som fortfarande har försörjningsstöd studerar för närvarande och prognosen är därför att de har chans till arbete efter studierna och således minskat behov av försörjningsstöd på några års sikt. De deltagare som inte längre uppbar försörjningsstöd vid uppföljningen hade antingen försörjning via CSN eller lön.

Försörjning dec 2018	Kvinna	Man	Total	Andel
Lön	2,5	1	3,5	11 %
CSN	12	4	16	52 %
Försörjningsstöd	1	2	3	10 %
Sjukersättning	0,5	-	0,5	1,5 %
Aktivitetsersättning	2	-	2	6,5 %
Aktivitetsersättning vid förlängd skolgång	-	5	5	16 %
Aktivitetsstöd	-	-	-	-
Föräldrar/inget	-	1	1	3 %
Total	18	13	31	100 %

Vid inskrivning hade 7 deltagare CSN att jämföra med nuvarande siffra på 16 deltagare. Två av dessa har en halv ersättning från CSN, och resterande inkomst från lön eller sjukersättning.

För de utskrivna deltagarna har ingen uppföljning gjorts avseende vad de hade för försörjning vid tidpunkten för utskrivning. Det som går att avgöra är deras sysselsättning där tre deltagare hade en anställning när de skrevs ut.

Deltagarnas behov av annat bistånd har minskat

Status: delvis uppnått

Målet är satt på medellång sikt (2–5 år). Nedan tabell visar vilka kommunala stödinsatser som deltagarna själva rapporterat att de haft vid inskrivning och i december 2018. Notera att samma deltagare kan ha flera av insatserna.

Kommunala insatser	Antal vid inskrivning	Antal i december 2018
Boendestöd	8	6,5
Kontaktperson	2	2
Personligt ombud	2	-
Hikikomori	1	1
Närvårdsteamet	2	-
LSS – fränsagt beslut	2	-
Ansökan stödboende	1	-
Total	18	9,5

I de kalkyler som uppfördes i samband med projektplanen antogs att två personer med beslut inom LSS istället kunde få stöd via studiecoacherna. Som tabellen beskriver så har också två deltagare haft LSS-beslut. Dessa personer hade dock fränsagt sig besluten precis innan eller i samband med inskrivning. Personerna hade dock inga pågående insatser kopplade till sina LSS-beslut. Därför används inte det som underlag vid bedömning av minskade kostnader i denna utvärdering.

En person hade vid tidpunkten för inskrivning ansökt om stödboende, men drog tillbaka sin ansökan under kontakten med studiecoacherna. Hen ansåg att behovet istället kunde tillgodoses av studiecoacherna. Det går inte att bedöma om så faktiskt är fallet, det som dock är säkert är att personen upplevde det på det sättet.

Gällande boendestöd har en persons behov upphört under tiden som inskriven deltagare. Ytterligare en deltagare har uppgett att hens behov har minskat med ca 50–70 %. Minskningen motsvarar inte antagandet i den kalkyl som upprättades i projektplanen, där alla deltagares behov av boendestöd förväntades upphöra på sikt. Med deltagarnas funktionsnedsättningar i åtanke är ett mer rimligt antagande att behovet av boendestöd kvarstår i gruppen men att omfattningen kan tänkas minska. Eftersom omfattningen inte har varit möjligt att följa upp inom ramen för denna utvärdering rekommenderas en grundligare undersökning av detta efter årsskiftet 2019/2020.

För utskrivna deltagare finns inga tillgängliga uppgifter på vilka stödinsatser de haft vid utskrivning och därför är dessa inte med i redovisningen av detta mål.

80 % har ett förbättrat psykiskt välbefinnande

Status: ej uppnått

Att mäta deltagarnas välbefinnande är utmanande då välbefinnandet hos målgruppen kan variera kraftigt. Omställningen att börja studera kan för många också innebära stora förändringar och därmed vara psykiskt påfrestande.

General Health Questionnaire (GHQ-12) är ett frågeformulär som mäter det nuvarande hälsotillståndet och om detta skiljer sig från hur det vanligen brukar kännas⁴. Instrumentet är framförallt känsligt för kortvariga förändringar i den psykiska hälsan. Enkäten är således inte optimal att använda vid psykisk funktionsnedsättning, men fördelen är möjligheten att omvandla resultaten till hälsoekonomiska effekter. Gränsvärden, så kallade cut-offs, kan användas för att få en bild av hur en individs eller grupps skattningar förhåller sig till skattningar av individer som inte uppvisar någon problematik. I denna satsning har instrumentet använts för att göra en övergripande

⁴ <https://www.uppdragpsyiskhalsa.se/assets/uploads/2018/02/GHQ-12.pdf>

bedömning av gruppens hälsoläge och ska inte ses som en bedömning på individnivå. Cut-offgränsen för GHQ-12 ligger på 2 poäng, där 2–12 poäng indikerar depression.

Mätningarna har genomförts via en webbenkät som skickats ut till deltagarna vid inskrivning och efter 6–7 månader. Förhoppningen var att deltagarna sedan skulle genomföra enkäten var sjätte månad. Det har dock varit mycket svårt att få deltagarna att genomföra fler än två enkäter. Endast 4 deltagare har hittills besvarat den tredje enkäten och därför inkluderas inte den i uppföljningen. Enkäten är frivillig att fylla i.

Trettiosex deltagare har valt att fylla i baslinjeenkäten, 18 kvinnor och lika många män. Den genomsnittliga totalpoängen hos deltagarna var 4,25 vilket är över cut-offgränsen för depression. Uppdelat på kön hade kvinnorna en högre genomsnittlig poäng (5,5) jämfört med männen (3). Av samtliga var det 10 deltagare (28 %) som låg under cut-offgränsen på 2 poäng, 5 kvinnor och 5 män. Åtta deltagare (22 %) hade 8 poäng eller högre, av dessa var sju kvinnor och en man. Kvinnorna tycks således ha uppgett mer omfattande problem än männen vid inskrivning.

Den första uppföljningsenkäten genomförs som tidigare nämnt efter cirka ett halvår. Den har besvarats av 17 deltagare, 9 kvinnor och 8 män. Den genomsnittliga totalpoängen hos deltagarna var 4,8 vilket är en ökning jämfört med baslinje. Uppdelat på kön hade kvinnorna även här en högre genomsnittlig poäng (5,4) jämfört med männen (4,1). Jämfört med baslinje indikerar siffrorna att männens mående har förvärrats. En förklaring kan vara normer utifrån kön, det vill säga att män i högre utsträckning inte inledningsvis vill berätta eller erkänna för sig själva hur de mår.

Av samtliga var det 5 deltagare (29 %) som låg under cut-offgränsen på 2 poäng vid uppföljning, jämfört med 28 % vid baslinje. Fyra deltagare (24 %) hade 8 poäng eller högre, av dessa var två kvinnor och två män. Procentuellt är det en något större andel än vid baslinje då 22 % hade 8 poäng eller högre. Dock är underlaget för litet för att kunna dra några slutsatser kring detta.

Fem deltagare uppgav minskade symptom och av dessa var fyra kvinnor och en man. Samtidigt angav sju deltagare ökade symptom, fem män och två kvinnor. Tre svarande går inte att avgöra om en förändring har skett då de valt att inte ange sin mailadress.

Psykisk funktionsnedsättning innebär att individen har bestående funktionshinder i relation till sin omgivning. Att det psykiska välmåendet är lågt i denna grupp bör alltså inte vara oväntat. Generellt mår unga högskolestuderande sämre än yrkesarbetande i samma ålder, vilket indikerar hög stress och press för studenter. Har individen dessutom en psykisk funktionsnedsättning kan det göra att individen faktiskt mår ännu sämre i perioder under sin studietid.

Enkäten har endast analyserats utifrån indelningsgrunden kön. Fortsatta analyser t.ex. utifrån skillnader i typ av studier (yrkes- eller högskolenivå), studietakt, diagnos, typ av inkomstkälla eller bostadssituation har inte varit möjliga att genomföra inom tidsramen för rapporten. Rekommendationen är dock att genomföra fortsatta analyser för att grundligare undersöka skillnader i hälsoläget och vad dessa kan bero på.

En hälsoekonomisk analys av resultaten från enkäten har inte genomförts då det varit relativt få svarande. Det bör övervägas att genomföra en sådan analys beroende på hur svarsfrekvensen på enkäterna blir under 2019.

Ekonomiska effekter

I detta avsnitt presenteras de ekonomiska effekter som har uppstått under projekttidens två första år och effekter som förväntas uppstå inom de närmsta åren. De beräkningar som gjorts har haft tidshorisonten 5 år från projektstart, och sträcker sig därmed från 2017 till 2021. De ekonomiska effekterna bör tolkas med försiktighet, då det handlar om avvägningar kring vilka kostnadsposter som inkluderats i analysen, genomsnittliga kostnader och framtida hypotetiska scenarion.

Satsningen har som tidigare nämnts beviljats ytterligare medel för år 2019, med 2,08 mkr. Denna kostnad är inte medräknad i denna slutrapport eftersom fokus är de två första projektåren. En ny ekonomisk analys bör göras i samband med projektavslut.

Projektkostnader jämfört med budget

Budgeterat för åren 2017–2018 var totalt 4,31 mkr: 2,23 mkr för 2017 och 2,08 mkr för 2018. De faktiska upparbetade kostnaderna under åren var totalt 3,89 mkr vilket innebär att satsningen har hållit sig under de budgeterade kostnaderna.

En större summa än budgeterat har använts för utbildning. Eftersom utfallet för satsningen båda åren totalt sett legat under budgetram så utrymme fanns utrymme för detta ändamål. Några avvikelser avseende den totala budgeten kan inte konstateras för projekttiden.

Kostnader år 2017 i tkr	Aktuellt kostnadsutfall	Prognos	Avvikelse
Löner	-1 167,2	-1173	5,8
PO-pålägg + upplupna semesterlöner+ förändring+ övriga personalkostnader	-525,7	-488,1	37,6
Hyra	-150	-150	0
Övriga verksamhetskostnader	-48,7	-137,3	88,6
Övriga främmande tjänster	-4,6	-14,6	10
Totalt	-1852,4	-1899	46,6
Kostnader år 2018 i tkr	Aktuellt kostnadsutfall	Prognos	Avvikelse
Löner	-1 256,9	- 1 274,9	18,1
PO-pålägg + upplupna semesterlöner+ förändring+ övriga personalkostnader	-504,8	-497,9	-7,6
Hyra	-180	-170	-10
Övriga verksamhetskostnader	-68,1	-79,4	11,3
Övriga främmande tjänster	-35,5	-33,1	-2,4
Totalt	-2045,4	-2 055,3	9,9

Ekonomisk analys

För att bedöma vilka ekonomiska effekter SEd bidrar till för kommunen har de uppgifter som samlats in i satsningen om deltagarnas försörjning och typer av kommunala stödinsatser använts. Analysen baseras främst på de deltagare som var inskrivna i december 2018. I tabellen nedan redovisas de källor som använts för att uppskatta de olika kostnadsposterna som legat till grund för den ekonomiska analysen.

Kostnadspost	Källa	Definition
Försörjningsstöd	Uppgifter från AMF	Genomsnittlig summa av utbetalat ekonomiskt bistånd per ensamhushåll 20–35 år.
Boendestöd	Uppgifter från OMF	Genomsnittlig kostnad per timme för boendestöd: 462kr/h.
Personligt ombud	Uppgifter från OMF	Kostnad per brukare per månad: 2 769 kr
Kontaktperson	Uppgifter från OMF	Genomsnittlig kostnad per brukare per månad: 2 167 kr
Stödboende	Uppgifter från OMF	Månadskostnad för aktuellt boende per person: 41 089 kr
Sjukersättning	Försäkringskassan	Garantiersättning av sjukersättning: 9 804kr år 2018
Aktivitetsersättning	Försäkringskassan	Garantiersättning för aktivitetsersättning: 9 126kr år 2018
Aktivitetsstöd	Försäkringskassan	Utbetald ersättning per månad i Uppsala län: ca 8 700 kr per person
Skatteintäkt	SCB, lönedatabasen	Sökning: Genomsnittlig grundlön, kronor efter region, sektor, Yrke (SSYK 2012), kön och år (2017). Resultat: 31 100. Vi räknar konservativt och tar därför 27 000. Skattesats: 21,14

Det bör noteras att deltagarna själva har fått uppge vilken typ av försörjning och insatser de tar del av. Omfattningen av stödet till respektive deltagare har inte kunnat klargöras inom tidsramen för denna utvärdering, utan utgår istället från genomsnittliga utbetalningar och kostnader.

Tabell. Ekonomisk kalkyl av kostnader för olika typer av stödinsatser, hur många deltagare som haft stödinsatserna, samt den minskning i stödinsatser som uppstått under 2018 och den uppskattade minskade kostnaden per år.

	Antal ur målgrupp (n=31)	Andel ur målgrupp	Kostnad per månad per person	Kostnad per år per person	Kostnad totalt	Minskat antal	Minskad andel	Minskad kostnad per år	Återstående kostnader
Kommun									
Försörjningsstöd	6,5	21,0%	7 700 kr	92 400 kr	600 600 kr	3,5	53,8%	323 400 kr	
Boendestöd	8	25,8%	5 544 kr	66 528 kr	532 224 kr	1,5	18,8%	99 792 kr	
Personligt ombud	2	6,5%	2 769 kr	33 228 kr	66 456 kr	2	100,0%	66 456 kr	
Kontaktperson	2	6,5%	2 167 kr	26 004 kr	52 008 kr	0	0,0%	- kr	
Hikikomori	1	3,2%				0	0,0%		
Summa kommun					1 251 288 kr			489 648 kr	761 640 kr
Stat									
Sjukersättning	0,5	1,6%	9 804 kr	117 648 kr	58 824 kr	0	0,0%	- kr	
Aktivitetsersättning	7	22,6%	9 126 kr	109 512 kr	766 584 kr	0	0,0%	- kr	
Aktivitetsstöd	1,5	4,8%	8 700 kr	104 400 kr	156 600 kr	1,5	100,0%	156 600 kr	
Inget	8	25,8%				7	87,5%		
Summa stat					982 008 kr			156 600 kr	825 408 kr

Den ekonomiska kalkylen i tabellen ovan visar att de kommunala utgifterna för andra stödinsatser än SEd till de 31 inskrivna deltagarna uppgick till 1,25 mkr under år 2017. Detta eftersom effekterna uppstod först under satsningens andra år. Under 2018 minskade deltagarnas behov av stödinsatser och utgifterna uppgick till 762 tkr, en minskning med 490 tkr. Behovet av fortsatta stödinsatser antas i beräkningarna vara konstant under kommande år, det vill säga under år 2019–2021 tros de årliga utgifterna för stödinsatser landa på 762 tkr per år. Det ger en total kostnad för stödinsatser till deltagarna på 4,3 mkr under åren 2017–2021.

Utöver de minskade kostnaderna för stödinsatser har några deltagare kommit ut i arbete, vilket genererar kommunala skatteintäkter. Ungefär 6,5 deltagare har fått ett arbete under 2018 (se avsnitt Effektmål, s. 13–15). Skatteintäkterna beräknas uppgå till 427 tkr under 2018 och för 2019 bedömer vi att samma nivå, det vill säga 427 tkr, är rimligt. Under år 2020 beräknas skatteintäkterna öka med 50 %, bland annat allteftersom fler kommer ut till arbete, och uppgå till 641 tkr. För 2021 beräknas de ha fördubblats jämfört med 2018 års nivå, och landa på 855 tkr. Det ger totala skatteintäkter för kommunen på 1,92 mkr under åren 2018–2021.

Kostnaderna och besparingarna som satsningen genererar jämförs med ett ”do nothing”-alternativ, det vill säga vad utgifterna för målgruppen kan ha uppgått till om satsningen inte hade genomförts. De totala utgifterna för stödinsatserna beräknas uppgå till samma nivå som för år 2017, det vill säga 1,25 mkr per år. För åren 2017–2021 genererar det alternativet utgifter på 6,26 mkr. I detta alternativ har inga skatteintäkter räknats med, då ingen av deltagarna hade arbete vid baslinje.

Den totala ekonomiska effekten för åren har beräknats genom att jämföra interventionen SEd med do nothing-alternativet. Det inkluderar utgifter för deltagarnas behov av olika kommunala stödinsatser, projektkostnaderna för SEd, och skatteintäkter.

Analys utifrån ett kommunalt perspektiv, 2017–2021	
Alternativ: do nothing	
Kostnad fortsatta stödinsatser	6 256 440 kr
Total kostnad	6 256 440 kr
Alternativ: SEd	
Kostnad projekt 2017–2018	3 897 800 kr
Kostnad fortsatta stödinsatser	4 297 848 kr
Total kostnad	8 195 648 kr
Skatteintäkt	1 923 750 kr
Totalt resultat	6 271 898 kr

Alternativet att genomföra SEd bedöms generera 8,2 mkr i kommunala utgifter, och skatteintäkter på 1,92 mkr, vilket sammantaget ger ett resultat på 6,27 mkr. Do nothing-alternativet genererar utgifter på 6,26 mkr. SEd genererar enligt denna analys ingen total besparing för kommunen under perioden, utan en marginellt ökad kostnad på totalt 15 000 kr. Det ska dock ställas i relation till att målgruppen tycks ha minskat sin konsumtion av andra kommunala stödinsatser genom stödet som SEd ger.

Känslighetsanalys

Känslighetsanalyser genomförs för att redogöra för osäkerhet i resultaten och hur känsliga resultaten är för förändringar i de variabler som ingår i en utvärdering. I denna utvärdering har vi gjort en analys av hur alternativet att inkludera kostnaden för stödboende påverkar utfallet.

Scenario stödboende

En deltagare hade ansökt om stödboende innan hen blev inskriven i satsningen, men drog sedan tillbaka sin ansökan eftersom hen ansåg sitt behov av stöd uppfyllt av studiecoacherna. I scenariot synliggörs hur utfallet påverkas om kostnaden för stödboende räknas med i kalkylen.

Kostnaden per år för stödboende är 493 tkr. När variabeln inkluderas i analysen uppgår de minskade kostnaderna till 983 tkr per år. Alternativet att genomföra SEd bedöms då generera 8,69 mkr i kommunala utgifter, och skatteintäkter på 1,92 mkr, vilket sammantaget ger ett resultat på 6,77 mkr. Do nothing-alternativet genererar här utgifter på 8,72 mkr. Det innebär att SEd i detta scenario kan generera en besparing för kommunen på 1,96 mkr under åren 2017–2021 och därmed bidra till positiva kommunalekonomiska effekter. Inom en tioårsperiod kan satsningen ha betalat tillbaka sig, det vill säga att kommunen har sparat in lika mycket som projektkostnaderna uppgår till.

Känslighetsanalys stödboende utifrån ett kommunalt perspektiv, 2017–2021

Alternativ: do nothing

Kostnad fortsatta stödinsatser	8 721 780 kr

Total kostnad	8 721 780 kr

Alternativ: SEd

Kostnad projekt 2017–2018	3 897 800 kr

Kostnad fortsatta stödinsatser	4 790 916 kr

Total kostnad	8 688 716 kr

Skatteintäkt	1 923 750 kr

Totalt resultat	6 764 966 kr

Diskussion och slutsatser

Erfarenheter, observationer och konsekvensbeskrivning

Det som projektteamet hittills bedömt som styrkor med modellen SEd i relation till målgruppen är:

- Att studiecoacherna är flexibla och jobbar individuellt med deltagarna utifrån deras egna val, behov och situation
- Att deltagaren erbjuds stora möjligheter till att påverka när och var mötena med studiecoacherna skall äga rum. Det kan till exempel vara i centrum, i skolan eller hos studiecoacherna
- Att fokus ligger på de långsiktiga målen med studierna, det vill säga vad det är deltagaren vill uppnå på lång sikt med att studera. Urvalet av studier baseras helt på deltagarens egna preferenser och föregås inte av någon form av bedömning av studieförmåga eller liknande. Däremot diskuteras deltagarens olika val i processen i syfte att belysa konsekvenserna av respektive val
- Att deltagarna har en etablerad vårdkontakt för den psykiska funktionsnedsättningen vid inskrivning
- Att satsningen är en frivillig insats utan krav på myndighetsbeslut eller studieresultat från deltagaren
- Att studiecoachen stöttar deltagaren så länge deltagaren är i eller på väg ut i studier och så länge stödet önskas, även om deltagaren avbryter studierna under en period för att senare återuppta dem
- Att stödets omfattning och form anpassas efter deltagarens egen förmåga och önskemål. Det kan till exempel handla om att handgripligen vara med deltagaren i skolan eller att hjälpa deltagaren med att få anpassning av examinationer eller studiesituationen
- Att satsningen erbjudit studierum som deltagarna har möjlighet att använda på dagtid samt att en studiecoach finns tillgänglig vid behov
- Att studiecoacherna arbetat fram ett systematiskt samarbete med olika aktörer både i och utanför skolväsendet för att till exempel undersöka möjligheterna till anpassning av deltagarens studiesituation och snabba återinskrivningar i kurser/utbildningar trots studieavbrott.

Projektteamet har identifierat vissa svårigheter under projekttiden. Den huvudsakliga svårigheten är att deltagarnas mående och engagemang för studierna kan variera, vilket ibland har lett till att deltagarna uteblir från skolundervisningen och från utsatta möten med studiecoachen. Projektteamet har försökt att minimera detta genom att upprätthålla en god kontakt med deltagarna och deras kontaktnät samt med studieanordnarna genom att upprätthålla kontinuerliga möten med varje deltagare, cirka 1–2 gånger i veckan utifrån deltagarnas behov. Studiecoacherna skickar ofta sms till deltagarna istället för ringa eller maila. Möjligheten att träffa deltagaren på andra platser än hos studiecoachen finns också.

En annan svårighet är att många deltagare läser på distans eller har flexstudier, vilket innebär att eleverna i de flesta fall inte har regelrätt skolundervisning utan att de sköter studierna på egen hand via webben med stöd från lärarna via en studieportal. Detta innebär att deltagaren måste ta stort eget ansvar för att planera och genomföra studierna. Det kräver dessutom struktur och självdisciplin, vilket många av deltagarna har svårigheter att klara på egen hand såväl med som utan stöd från skolan. Studiecoacherna försöker då uppmuntra deltagarna att delta i den undervisningen

som finns tillgänglig hos studieranordnarna. Studiecoachen uppmuntrar även till samverkan med skolan kring individen för att hitta andra lösningar som gynnar deltagarens studiesituation t.ex. att skriva prov och tentor enskilt och med hjälp av dator, att få extra stödundervisning och inläst kursmaterial samt förlängning av kurser. För att få en förändring är det enligt projektteamet viktigt att svårigheter identifieras tidigt och att det kontinuerligt pågår ett förbättringsarbete inom verksamheten.

En framgångsfaktor har varit att det ofta skapas ett stort nätverk kring deltagarna vilket har varit till stor hjälp, och för många deltagare en förutsättning, för att studierna ska vara möjliga att genomföra. Med studiecoachernas hjälp har deltagarna kunnat fångats upp vid olika krissituationer, till exempel när de behöver hjälp med att tillfälligt minska ner studietakten, prova på en alternativ studieplan eller utforska möjligheten att genomföra alternativa examinationer. I dessa lägen har studiecoacherna varit en länk mellan deltagaren och utbildningsanordnaren.

En annan positiv effekt av satsningen är att flera deltagare, som på grund av olika anledningar har avbrutit studierna, med hjälp av studiecoacherna snabbt har blivit återinskrivna på kursen/utbildningen utan att behöva vänta tills nästa termin eller utbildningsstart. Detta innebär att de inte heller behövt söka om kursen/utbildningen eller helt avsluta studierna.

Projektteamet vill lyfta utmaningen med att bedriva verksamheten under 2019 eftersom det i dagsläget är oklart om, och i vilken form, verksamheten kommer bedrivas efter 2019. En svårighet gäller förhållningssättet till nyinskrivningar av deltagare. En annan utmaning rör huruvida man kan uppfylla syftet med SEd, det vill säga att stödja deltagarna att på lång sikt bli självständiga och skapa goda förutsättningar för att komma in på den öppna arbetsmarknaden, om erfarenheterna från projektåren inte tas tillvara på ett tillfredsställande sätt. Verksamheten som sådan är unik i Uppsala kommun och teamets erfarenheter är att det inte finns någon annan verksamhet eller stödform att hänvisa deltagarna till om verksamheten inte kommer fortsätta bedrivas. Det stöd som finns är främst begränsat till vad respektive studieranordnare har att erbjuda individen. Ett långsiktigt stöd saknas.

Ett beslut att lägga ned verksamheten kan alltså innebära att det långsiktiga stödet försvinner för deltagarna. Detta kan i sin tur leda till ökade kostnader för kommunen, både på kort och på längre sikt. Ökade bidragskostnader och omfattande stödinsatser kan återigen bli aktuella för flera individer då ett flertal av deltagarna har ett stort stödbehov som berör flera olika livsområden. På längre sikt kan en konsekvens vara ett minskat produktionsvärde. Om en stor del av individens stöd inom ett specifikt område försvinner finns det också en stor risk för att stödbehovet inom andra områden ökar då studier är en viktig del för att i uppnå sina uppsatta mål.

Resultatdiskussion

Att utvärdera samhällsbaserade interventioner är utmanande. I detta fall är det svårt att dra säkra slutsatser om huruvida de utfall som följts upp uppstått som en direkt följd av SEd, eller om det är något annat som kan ligga bakom utvecklingen. En annan svårighet är att avgöra effekterna på den korta tidshorisonten på två år. Resultaten visar dock en i stort positiv utveckling hos deltagarna. Flera har fått arbete, 100% har ansökt till studier inom ett år, 90 % är i studier, och 3,5 personer har gått från försörjningsstöd till annan försörjning. Samtidigt har de kommunala stödinsatserna till viss del minskat i gruppen.

Utöver detta tillkommer personliga vinster för individerna som fått ta del av stödet. Den enkät som mätt deltagarnas nöjdhet med insatsen har fått genomgående positiva svar; deltagarna uppger sig bra bemötta och att de har fått stöd som hjälpt dem i sina studier. När det gäller det psykiska välmåendet kan vi dock inte se några positiva effekter. Samtidigt har målgruppen psykisk funktionsnedsättning, varför det inte är överraskande att psykisk ohälsa är vanligt och det bekräftar snarare bilden av att insatsen riktat sig till rätt målgrupp.

Majoriteten av deltagarna är för närvarande i studier och för flera av dem sträcker sig deras studieplanering flera år framåt i tiden. Det är därför svårt att uttala sig om huruvida deltagarna kommer kunna slutföra sina studier och på sikt komma in på den reguljära arbetsmarknaden. Fem deltagare förväntas dock slutföra studierna under året vilket kan möjliggöra en uppföljning av vad som händer efter en examen.

Utvärderingen har genomförts utan tillgång till en kontrollgrupp. Anledningarna har varit flera, men en av anledningarna var att målgruppen har väldigt olika typer av problematik, vilket kan göra att interventionsgruppen och kontrollgruppen inte skulle vara matchade. Istället har före-eftermätningar gjorts för att se hur olika faktorer som berör individerna i satsningen utvecklas.

Satsningen har medfört projektkostnader på knappt 4 mkr under de två projektåren, och bedöms samtidigt kunna ha bidragit till en minskning för kommunala stödinsatser och bistånd med nästan 2 mkr under en femårsperiod. Med projektkostnaderna inkluderat visar den ekonomiska analysen att de kommunalekonomiska utgifterna för målgruppen kan behållas på samma nivå som om satsningen inte hade genomförts, sett ur ett femårsperspektiv. Kommunen har samtidigt ställt om mot en mer proaktiv verksamhet för målgruppen i och med satsningen på SED, utan ökade utgifter. Inkluderas också den eventuellt undvikbara kostnaden för stödboende i beräkningarna kan kommunen bespara knappt 2 mkr under samma period och satsningen kan vara återbetalad inom en tioårsperiod från projektstart.

Det finns svagheter med den ekonomiska analysen. Det rör till exempel insatsen stödboende som är en dyr insats som påverkar resultatet mycket. Även skatteintäkterna bygger på grova uppskattningar. Därför är det viktigt att analyserna tolkas med försiktighet. Rekommendationen är att följa upp denna utvärdering efter januari 2020 för att säkerställa att slutsatserna håller över tid.

Fortsatt arbete utifrån nuvarande förutsättningar

Omsorgsnämnden har beviljats medel från kommunstyrelsen för att fortsätta driva SED under 2019. Förlängningen har inneburit vissa justeringar för verksamheten. Under år 2019 ska deltagare bosatta i områdena Gottsunda och Valsätra prioriteras deltagande vid kösituationer för att bidra till kommunens Handlingsplan Gottsunda-Valsätra. SED:s mål om andelen deltagare som ska ha påbörjat eller slutfört sina studier har också justerats, från 60 % till 70 %.

Anledningen till ansökan om förlängning var primärt att styrgruppen ansåg att projekttiden på två år var för kort för att påvisa resultat av insatsen. Majoriteten av deltagarnas studieplaner sträcker sig över flera års tid då ett flertal av deltagarna har en studietakt på 25 %. Eftersom målgruppen också har ett varierande mående påverkar det den upplevda hälsan. I förlängningen påverkar detta deltagarnas studietid och -takt vilket kan leda till både kortvariga och längre avbrott av studierna. Det nuvarande resultatet, där 90 % av deltagarna är i studier, kan därmed variera över tid. Dessa faktorer kan leda till misstolkade resultat vid utvärdering av effekten av

satsningen. Förlängningen av satsningen är därför betydelsefull för att kunna påvisa satsningens hållbarhet över tid och värde för den enskilda deltagaren.

På kort sikt är en prioriterad uppgift att fortsätta att kontinuerligt och aktivt jobba med att upprätthålla deltagarnas motivation till att studera samt att närvara på möten med studiecoachen. Projektteamet ska också upprätthålla ett fortsatt samarbete med de upparbetade samverkansaktörerna samt upparbeta nya kontakter med såväl interna samt externa professioner och aktörer som möter projektets målgrupp i olika sammanhang.

Det är angeläget att fortsätta sträva efter att nå målsättningen att 80 % av deltagarna inom ett år från inskrivningsdatum ska ha sökt studier. För deltagarna har denna målsättning hittills bedömts som lyckad då alla deltagare har kommit ut i studier inom ett år. Det man bör ha i åtanke är att deltagarna har skrivits in i projektet under olika tidpunkter och att ett flertal utbildningar/kurser endast har ett eller två ansökningstillfällen per år.

Förslag till fortsatt verksamhet efter 2019

Utifrån de nuvarande resultaten för både kommun och individ, kommunens mål och verksamhet, samt de möjliga besparingar som satsningen kan ge upphov till är rekommendationen att satsningen bör fortgå inom socialpsykiatri, med vissa mindre justeringar. Den förväntade kostnaden för detta är 2,08 mkr per år.

Förslaget är att antalet anställda behålls på samma nivå, men justeringar görs av deras roller. Det innebär att antalet studiecoacher ökar i omfattningen från den nuvarande siffran som motsvarar två studiecoacher på heltid, till att motsvara 2,75 heltidstjänster. Denna justering innebär att den medarbetaren vars roll är fördelad 50/50 studiecoach och studievägledare omvandlas till en heltidstjänst som studiecoach. Projektteamet anser dock att en person i teamet bör ha kompetens inom studievägledning då denna kompetens har varit en värdefull tillgång för projektet. Förslaget innebär även minskad tid för projektledning då den administrativa arbetsbördan kan minskas.

Implementeras verksamheten enligt förslaget kan också teamet stödja något fler deltagare samtidigt. På nuvarande bemanning är 30–35 deltagare hanterbart för studiecoacherna, och förslaget innebär att man snarare kan befinna sig i det övre spannet runt 35 deltagare eller fler.

Fortsättningsvis behöver det klargöras vilken typ av stöd som kan erbjudas till de deltagare som avslutar sina studier men som är i fortsatt behov av stöd när de ska ut i arbetslivet. Studiecoacherna har, i enlighet med styrgruppens intentioner, hittills haft möjlighet att hjälpa deltagarna efter avslutade studier. Det stödet har bland annat bestått i att få kontakt med andra stödinsatser inom området i syfte att få hjälp att komma ut i arbetslivet.

En dialog har förts med arbetscoacherna inom IPS- verksamheten, vilka stöttar samma målgrupp men med fokus mot arbete. Ett fåtal överlämningar av deltagare från studier till arbete och vice versa har skett mellan verksamheterna och dessa insatser bedöms vara lyckade. För en mer effektiv process bör det klargöras vilka stödinsatser som är lämpliga att hänvisa vidare till, liksom om flödet av deltagare mellan IPS och SED kan tydliggöras eller effektiviseras.

Referenslista

1. Folkhälsomyndigheten, "Psykisk ohälsa bland högskole- och universitetsstudenter kan förebyggas", 6 september 2018. Hämtad från <https://www.folkhalsomyndigheten.se/publicerat-material/publikationsarkiv/p/psykisk-ohalsa-bland-hogskole-och-universitetsstudenter-kan-forebyggas/?pub=53659>
2. Hofstra J & Korevaar L(Eds.). Tool kit Swedish version, "Verktygslåda för Supported Education". Översättning Claes-Magnus Bernson. Helsingborg 2016. Hämtad från <http://www.supportededucation.eu/wp-content/uploads/2016/12/SEd-Svenska.pdf>
3. Uppdrag psykisk hälsa, GHQ-12 – General Health Questionnaire-12, hämtad från <https://www.uppdragpsyiskhalsa.se/assets/uploads/2018/02/GHQ-12.pdf>
4. Bengs A-K, Borg G & Liljeholm U. Studieinriktad rehabilitering – Supported Education ur tre perspektiv. FoU Södertörn, 2013. ISSN 1403-8358
5. Skolan är nyckeln till framgång - Supported Education projekt unga som resurs i arbetslivet. ISBN 978-91-983770-0-2. Publicerad 2016. Hämtad från <http://rsmh.se/unga-som-resurs-meny/metodbok-skolan-ar-nyckeln-till-framgang/>
6. Individanpassat stöd till arbete enligt IPS-modellen– vägledning för arbetscoacher. ISBN 978-91-87169–60-1 Artikelnr. 2012-8-5. Publicerad www.socialstyrelsen.se, juli 2012. Hämtad från <http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/18796/2012-8-5.pdf>
7. Petterson, M. Supported Education, - Samhällsbaserat stöd mot studier för personer med psykisk funktionsnedsättning. Uppsala Kommun. Projektplan social investering, 2016.)

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Sammanträdesdatum: 2019-06-10

Plats och tid: Stationsgatan 12, klockan 15.30 – 17.30

Beslutande: Mohamad Hassan (L), ordförande
 Klas-Herman Lundgren (S), 1:e vice ordförande
 Robin Kronvall (M), 2:e vice ordförande
 Maria Gauffin Röjestål (S)
 Pavlos Cavelier Bizas (S)
 Roger Thelander (SD)
 Beatriz Hedvåg (S)
 Charles Pylad (MP)
 Torbjörn Björlund (V)
 Tobias Hägglund (M)
 Kjell Engström (S)
 Mattias Johansson (C)
 Åsa Samuelsson (KD)

Ersättare: Martin Viredius (S)
 Anita Ericsson (L)
 Oliver Björklund (MP)
 Therese Rhann (V)

Övriga deltagare: Direktör Lena Winterbom, stabschef Tuomo Niemelä, avdelningschef Ida Bylund Lindman, avdelningschef Henrik Jansson, avdelningschef Ulrika Grönkvist, ekonomichef Peter S:t Cyr, enhetschef Monika Lagerkvist, enhetschef Peder Jakobsson, HR-chef Rebecka Källner, kommunikatör Tove Stammers, utvecklingschef Monica Söderström

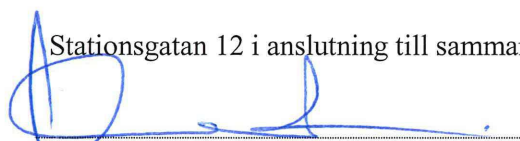
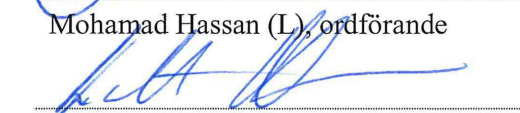
Utses att justera: Torbjörn Björlund (V)

Paragrafer: 62 - 71

Justeringens plats och tid:

Stationsgatan 12 i anslutning till sammanträdet

Underskrifter:

 Mohamad Hassan (L), ordförande

 Lotta von Wowern, sekreterare

 Torbjörn Björlund (V), justerare

ANSLAG/BEVIS Protokollat är justerat. Justeringen har meddelats genom anslag på kommunens anslagstavla.

Organ: Arbetsmarknadsnämnden**Datum:** 2019-06-10**Sista dag att överklaga:** 2019-07-02**Anslag sätts upp:** 2019-06-11**Anslaget tas ner:** 2019-07-02**Protokollet finns****tillgängligt på:** www.uppsala.se och arbetsmarknadsförvaltningen, Stationsgatan 12

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Sammanträdesdatum: 2019-06-10

§ 66
Projektet Supported Education
AMN-2018-0104
Beslut

Arbetsmarknadsnämnden beslutar

- att** godkänna rapporten för 2017 - 2018 gällande projektet Supported Education för personer med psykisk funktionsnedsättning,
- att** projektverksamheten inte implementeras, i enlighet med föredragningen i ärendet,
- att** föreslå kommunstyrelsen att eventuell återbetalning av den sociala investeringen skall avvakta resultat av kommunstyrelsens omarbetning av riktlinjer för detta.

Sammanfattning

I september 2016 fattade kommunstyrelsen beslut att bevilja omsorgsnämnden 4,31 mkr för att bedriva den sociala investeringen Supported Education – Stöd i studier. Satsningen bedrivs i projektform, projektet ägs av omsorgsnämnden och har tre heltidsanställda medarbetare och är organisatoriskt placerad i omsorgsförvaltningens socialpsykiatri. Arbetsmarknadsnämnden har ingått som en samverkanspart under projektiden.

Syftet med satsningen är att stödja personer mellan 18–35 år med psykisk funktionsnedsättning att påbörja, genomföra eller återvända till studier. På lång sikt är syftet att stödja målgruppen till arbete på den reguljära arbetsmarknaden.

Arbetet inleddes i januari 2017 och de första deltagarna skrevs in i april samma år. Under satsningens två första år har 44 personer fått stöd av studiecoacherna.

Projektets resultat efter två år visar på en rad goda resultat, exempelvis att tre personer gått från försörjningsstöd till annan försörjning. Men på grund av nämndens strävan efter en ekonomi i balans saknas förutsättningar att prioritera medverkan eller finansiera en fortsättning/implementering av Supported Education då antalet deltagare med försörjningsstöd varit lågt. Målgruppen har, liksom innan projektet, tillgång till studie- och arbetsvägledarstöd inom ordinarie verksamhet på arbetsmarknadsförvaltningen.

Beslutsunderlag

Förvaltningens tjänsteskrivelse den 24 maj 2019.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande